

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. Uredništvo in upravnništvo je na pristavi g. K. Floriana v «Zvezdi». Izdajatelj in odgovorni urednik Lav. Mikuš. Rokopisi naj se pošljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petič-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Nemške naselbine na Gorenjskem.

II.

Druge kolonije v kamniškem, kranjskem in radovljiškem okraju.

Razun 182 domžalskih Nemcev je bilo pri radnjem ljudskem štetju v kamniškem okraju 111 Nemcev, in sicer v mestu Kamniku 71 (od teh 35 vojakov in erarnih uslužbencev v praharn), v Brezovici 11, Zapricah 9, v Mekinah 8 (Ursulinke), v Mengešu 27. V Medvodah so tudi nasteli 33 Nemcev (papirnicah v Goricanah), v St. Vidu pa 5. V skofjeloškem okraju je bilo 39 Nemcev, od teh v Škofji Loki sami 35 (zopet Ursulinke). V kranjskem okr. glavarstvu so nasteli 133 Nemcev, od teh v Kranju samem 112*, v Stražišču 12, v Preddvoru 4, po 2 pa v Cerkljah in Majdicah. Tudi v Radovljici so nasteli 73 Nemcev, v Lescah 3 (a v bodoče se bo to število pomnožilo, ker se je postavila nemška pivovarna). V Podnartu so bili 4 Nemci, v Gerjah tudi 4, na Bohinjski Bistrici pa 10. Večje število Nemcev so zopet našli v Begunjah, namreč 129, toda ti Nemci nam niso nevarni, prvič ker so ženske, a še te brez osebne svobode (ženska kaznilnica). Po par Nemcev je tudi v okolici, tako v Poljančah 2 (najemnika gostilne), v Žgosi 6 (dr. Bočkovi dami in general Linner).

Jesenice — Sava. — Javornik.

Sedaj pa pridemo do tečke, kjer nam je nemštvo zelo nevarno, namreč na Jesenicah, ozir. na Savi in v Javorniku. Tu se je nemška

* Pri letošnjem ljudskem štetju so nasteli le 58 Nemcev.

nevarnost z zgradbo alpske železnice podvojila. Sicer je bil nemški kapital že poprej močan, a z novo železnico je prišla cela armada nemških uradnikov in drugih uslužbencev. Jesenice kot središče gornjesavske doline so izpostavljene nemškemu navalu od dveh strani: od Rečne doline in Trbiža, ozir. Fužin.

Prebivalstvo jeseniške občine se zelo hitro množi. L. 1880 je bilo le 1478 preb., med njimi 40 Nemcev, l. 1890 že 2045, med njimi 144 Nemcev, l. 1900 pa celo 3604, med njimi 239 Nemcev. Nemci so potemtakem narasli za 4%, celokupno prebivalstvo pa se je v 20 letih pomnožilo za 2126 duš. Danes imajo Jesenice nad 5000 prebivalcev. Seveda so tudi Nemci zelo narasli, ker skrbita industrijska družba in železniško ravnateljstvo za pritek nemštva. Nemci se dobro organizirani, imajo podružnice «Schulvereine», «Sälmarke», «Alpenvereine», «Turnvereine», vzdržujejo nemški otroški vrtec in ljudsko šolo, za katere je darovala Kranjska šparkasa nad 40.000 K. Pa tudi Slovenci se lepo organizirajo, imajo 2 posojilnici, Sokola, bralno društvo, 3 podružnice C. M. Dr. itd. Največjega pomena pa je, da sta se obe slovenski stranki zedinili v najvažnejših točkah. Naj bi bila ta sloga trajna in nihče nam ne bo mogel vzeti Jesenic. C. M. Dr. vzdržuje na Jesenicah 1, na Savi pa kar 2 otroška vrtca. Deželni šolski svet bi naj skrbel za narodno učiteljstvo.

Tržič. — Mojstrana.

V Tržiču imamo tudi precej močno nemško kolonijo. Sicer so priseljeni Nemci v veliki manjšini napram Slovencem, vendar gospodarije nad Slovenci. L. 1880 je imel trg med 1797 prebivalci le 100 Nemcev (5,56%), l. 1890 med 2099

prebivalci že 381 Nemcev (18,15%), torej prirastek za 18%. l. 1900 pa med 2626 prebivalci celo že 569 Nemcev (21,66%), torej zopet prirastek za več kot 3%. Potemtakem so Nemci od l. 1880 do 1900 napredovali za 469 duš (realno za 16,10%), Slovenci pa le za 360 duš, torej smo relativno nazadovali za 16,10%. V resnici je Nemcev z otroki vred le kakih 200. Vkljub temu pa, da tudi po ljudskem štetju tvorijo kemaj 1/3 prebivalstva, so gospodarji občinskega zastopa ter imajo Slovenci I. III. razred (4 odbornike), v I. razredu pa 1 odbornika in 3 viriliste, torej izmed 21 le 8 odbornikov. Tudi okrajni cestni odbor je v nemških rokah. Slovenci imajo le 3 odbornike. Vendar so Slovenci dobro organizirani, imajo telovadno društvo «Sokol» z lastnim domom, 2 posojilnici, bralno društvo, podružnici Planinskega društva in Ciril Metodove družbe. Nemci imajo podružnici «Schulvereine» in «Sälmarke», «Liedertafel», telovadno društvo «Friesen» in dr. Nemstvo vzdržuje industrija, predilnica in tkalnica, strojarna, 2 čevljarški tovarni. Delavci so skoraj sami Slovenci, delovodje pa Nemci. Pri sedišču in davkarji so sami slovenski uradniki.

Najhujsa rana za Slovence je šolstvo. Dasi so otroci skoraj sami Slovenci, ki z doma spleh nemške ne znajo, se visji razredi v dekliškem in dekliškem oddelku popolnoma nemški. Za nemške otroke pa itak vzdržuje «Schulverein» otroški vrtec in dvorazredno ljudsko šolo. Kričda zadene deželni šolski svet, ki pošilja na slovensko šolo nemško in nemškutarako učiteljstvo ter tako priznava, da je Tržič nemška posest. Na dekliškem oddelku so 3 nemške in le 1 slovenska učiteljica, na moškem oddelku sta 2 slovenska učitelja, učitelj Miklitsch pa je glavni vodja Nemcev s podporo «Süd-

PODLISTEK.

Pes, pristne angleške pasme.

Zelo rad sedim v gostilniških družbah po deželi. Zanima me način zabave. Navadno naletim vedno na veselo družbo, katere vsakdo ima kaj posebnega. Ta je domisljiv, drugi zna posteno «potegniti», tretji laže, kako je v izbornih gmetnih razmerah, pa gre destikrat lačen in žejen spat, tretji razvedra svojo učenost, pa se vedno blamira. Tako je v neko družbo zahajala stara devica, ki pač nobenemu ni mogla vzbuditi ljubezenskih želja; pa so ji začeli gospodje po demenku peti slavo lepote. Hvalili so njeno krasno hojo, njene bujne lase in čar, s katerim nehote priveže meške k sebi. Akoravno je ta devica odurna, si je vendar sugerirala, da je vse zaljubljeno v njo. Na kvisku je povzdigovala svoje poglede, z jezikom je hlastala in dolg nos se ji je vlekel po obrazu, kadar ji je «mladi cvet» tako resno «kadil», da je morala verovati. In, ko je šla tudi po cesti vsa domisljiva v svojem bolnem ponosu, sledil ji je marsikak porogljiv posmeh in ironična beseda. Čudno pa se tej devici-krasotici vendar zdi, da se, akoravno je vse zaljubljeno v njo, ne more poročiti. «O, ti mladeniči so preneumni,» se petolaži, in mirno čaka dalje svojega pravega ženina, ki pa mora seveda biti po njenem okusu in, kar je glavno, zelo velik gospod.

Na opisani način se zabavajo mladi krogi po deželi. Seveda prinese vsak dan kaj novega in marsikaj izpremembe.

V nek tak kraj je prišel precej prileten zdravnik. Kot takega so ga zelo hvalili in znan je postal daleč naokrog. Toda, kakor je bil mož v svoji stroki večak, je imel v privatnem življenju napako, da se je dal «vleči».

Naj opišem pred vsem razmere natančneje! Imel je sitno soprogo in grdega psa. Soproga je bila gospodar hise, sitna in nervozna, tako da je prišlo dostikrat do konfliktov med zakonskima. Prav nobene pravice ni imel on v hiši. Zato je imel tem rajši svojega psa, ki mu je bil zvest in ponižen.

Večkrat se je odtrgal od doma in prišel je v družbo, v kateri je bilo tudi nekaj hudomušnežev. Posebno postajenačelnik je slevil kot tak. Ko je kazal preveliko ljubezen do svojega grdega psa, je pogovor nanesel na to «živino». Kako so bili vsi v družbi začudeni, ko je pripovedoval, da je ta «zver» neke prave angleške pasme, ki je prav redka v Avstriji. Visoko je cenil te «posast», za katero bi nihče v kraju ne dal niti počenega «groša», pač pa raje brc v zadnji del telesa, da bi poprej izginila izpred oči.

Kolikorkrat je prišel ta zdravnik v družbo, tolikokrat je hvalil svojega psa in trdil, da ga ne proda niti za visoko ceno.

Sklenili so, da se prepričajo o teh besedah. Postajenačelnik je obvestil nekega svojega prij-

telja s vsem tem, in ga povabil, naj pride v ta kraj, kjer je še nepoznan.

Zopet je zbrana naša družba, v kateri sedi pevabljeneč, ki ima tudi zelo hudomušno filo. Vrata se odpre in dektor vstopi s psom. Povabljenec se zagleda v psa in dela se vsega začudenega. Seveda bi mu postalo ob pogledu na grdega psa kmalu slabo, toda delal se je, po dogovoru, vsega zamaknjeneja.

«Oh, krasen pes,» jecja, ko so ga predstavili zdravniku. «Prava, najzibornejša angleška pasma. Ma, kje ste ga kupili, gospod doktor?»

Zdravnik je pripovedoval ves vzradosten, da ga mu je daroval nek visok gospod. Prišel je zopet hvaliti psa na vse pretege in vsa družba mu je sekundirala.

«Pa ga mi vendar prodajte, gospod doktor! Dolgo si že želim imeti psa tako pristne angleške pasme. Sto kron, gospod zdravnik.»

«Ha, ha, se je smehljajal zdravnik, kajne, lep pes je to? Pa ga ne prodam, oprostite!»

«Dvesto kron!»

«Ha, ha, ne, ne, ga ne prodam, pa je veliko več vreden. Prave angleške pasme.»

«Tristo kron,» mu ponuja hudomušneč in pelaga denar na mizo v svesti si, da doktor ne proda psa, akoravno ga je družba nagovarjala.

Marsikdo se ni mogel več vzdržavati smehu in meral je za hip stopiti v veže.

«Tristo kron,» gospod doktor, ponavlja kupec.

8 Primakovega nam poročajo: Dne 5. t. m. so hodili po vseh vaseh, odkoder dobivajo stranke v Kranju mleko: Primakovo, Gorenja, Rupa, Klanec in Huja posestniki, in sicer: Matija Černe iz Kranja, France Potočnik, Peter Pokorn in Josip Viharnik s Primakovega ter Jernej Pilar iz Rupe, okoli vseh posestnikov in bajtarjev, ki imajo mleko naprodaj, ter so jih, ako ni slo drugače, s silo pripravili, da so podpisali polo, katero so imenovani nosili seboj, da ne sme od 15. marca naprej nihče več dajati mleka v Kranj ceneje, nego po 20 vin. liter, dalje da ne sme nihče prevzeti kakega odjemalca mleka temu, kateri mu ga je dosedaj dajal. Ako bi pa kdo od podpisanih ne držal omenjenih zahtev, tedaj bude od oblasti kaznovan z globo 50 kron. Večina je podpisala pod tem pritiskom te pogoje. Ponekod se sicer le ženske podpisale gospodarje, kar je povzročilo prepire. Nahaja se namreč dosti takih, ki pravijo, da je mleko dosti drago po 16 vin. liter in bi ga tudi za to ceno radi dajali še dalje, a boje se jim zapretene kazni. Po celotnem Kranju je vzbudilo to silno razburjenje, zlasti tudi radi tega, ker mlakarice pripovedujejo, da mleka, tudi ako bi ga rade, ne smejo pod kaznijo drugače prodajati, nego po 20 vin. liter, ter lahko pride še do izgrediv, ker ljudje slutijo, da je vse to le od gotove strani vprisporjeno. Pravijo, da se oblasti zanimajo za to gonjo.

Oganj. Minolo nedeljo ob 1. uri opoldan je začelo goreti v Savskem drevoredu Zalgala je nedvomno zlokna roka. Pribitelim gasilcem se je posrečilo oganj pravočasno pogasiti. V veliki nevarnosti je bil ves savski drevored, torej najlepši, in rekli bi, skoraj edini bližnji izprehod, ki ga ima mesto Kranj. Zalosten postane človek, ako pomisli, da bi lahko tu uničila roka pobalina delo dveh desetletij, neumorni trud obrtnikov lepševalnega društva in pčrtvovalnosti vseh članov. Tudi zadnjih so pohje 6 do 10 let perežavali smreke v nasadu proti vrtinarju Suhadolniku. Bli so to dečki iz mesta samega. Kaj koristi pač večno pridigovanje o kulturi, predavanja in slieno, ako stari niti svojim otrokom ne morejo vcepiti čuta, da razločijo dobro od slabega. Priporočamo naše nasade, ki so gotovo v okras mesta in tudi velikega higijeničnega pomena, splošnemu varstvu občinstva.

Na bogu ustreljen. Pustni torek ponoči je razgrajala na Jesenicah pred gostilno Karola Višnerja več fantov, med njimi tudi brata Blaž in Matevž Rabič. Občinska stražnika Franc Kernstein in Ivan Oswald, ki sta došla zraven, sta napovedala kolovodjema Blažu in Matevžu Rabiču aretacijo. Ko sta Matevža Rabiča peljala v občinski zapor, je Blaž Rabič pobegnul ter tekel preko travnikov domov. Stražnik Oswald je oddal za njim tri strele, od katerih je Rabiča eden zadel. Težko ranjenega so prepeljali v ljubljansko deželno bolnišnico.

Kdor ljubi pristni čaj najfineste kakovosti in s slahtno aroma, naj poskusi

SANG-HO TEE

500 g K 5-80, 125 g K 1-50. V okusu poln, a vendar mehak (ne grenak) in cen v rabi, se lahko smatra Sang-Ho kot najpopolnejša mešanica angleškega načina.

Z. Kranje.

245 6-5

Zahvala. Podpisani odbor »Godba prostovoljne požarne brambе v Kranju« izreka tem potom gg. obrtnikom za izročeni mu prebitok K 35-46 pri dne 19. II. prirejani plesni veselici svojo najsrčnejšo zahvalo ter se priporoča daljni naklonjenosti. — Istotako se najiskreneje zahvaljuje gg. obrtniškim pomočnikom za prebitok pri prirejani plesni veselici dne 26. II. v zvešču K 119-10, ki se je izročil našemu društvu ter se priporoča daljni blagonaklonjenosti. Za odbor: Janko Sajovic, predsednik, Franc Crobath ml., tajnik.

Darila.

Prispevek. Podružnica Felix Urbanc v Kranju je darovala podružnici slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Kranju 20 kron. Presrečna hvala!

Ceno češko posteljno perje!

5 kg novega oskubenega K 9-60
boljša K 12-—, belo, mehko oskubljeno K 18-— do K 24-—, snežno-belo, oskubljeno K 30-— do K 36-— Pošilja franco po povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj, če se povrnejo poštni stroški. 21 6-6

Benedikt Sachsel, Lobos 371 pri Pizufu, Češka

Kdor bude zidal!!!

Več dobro ohranjenih oken, sobnih in vežnik vrat, izložbenih oken, stopnic, peči in štedilnikov in več drugih stavbenih objektov se po ugodni ceni prodaja.

57

Sedaj je še vse vzdano in se bude sredi drugega meseca oddajalo. — Reflektantje naj se obračajo takoj na lastnika

A. Adamiča v Kranju.

2²⁸ stanovanja

se oddasta takoj v hiši št. 164
:: in sicer obe v pritličju. ::

Pojasnila daje Ignac Fock v Kranju.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek in stane četrtletno le 1 krono 80 vin.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: „Ilustrovani tednik“, Ljubljana.

48

Okrajna bolniška blagajna v Kranju.

Štev. 106.

Vabilo

rednemu občnemu zboru

zastopnikov in odposlancev okrajne bolniške blagajne v Kranju
v nedeljo, dne 19. marca 1911 ob pol 11. uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Kranju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika;
2. Poročilo blagajnika o računskem zaključku za leto 1910;
3. Volitev: a) nadzornega odbora, b) razsodišča;
4. Raznoterosti.

Za slučaj, da bi ne bilo ob napovedanem času navzočih najmanj eno tretjino opravičenih udeležencev (§ 20., III. odstavek blag. pravil), se vrši isti dan ob pol 12. uri dopoldne ravnotam nove zborovanje z neizpremenjenim dnevnim redom.

Načelnstvo okrajne bolniške blagajne v Kranju

dne 8. marca 1911.

Ciril Pirč l. r., načelnik.

Prodaja gozda.

Gozdno posestvo pod hišno štey. 20 pri Sv. Ožboltu, „Tomažkov grunt“, gospoda Josipa Šmida iz Škofje Loke, v obsegu 52 in pol hektara

je naprodaj

v celoti, kakor leži in stoji.

Kdor ga misli kupiti, naj se zglesi

v petek, dne 17. marca 1911 ob 10. uri dopoldne v notarski pisarni v Škofji Loki kjer se tudi že poprej lahko poizvejo natančnejši pogoji prodaje.

Škofja Loka, dne 4. marca 1911.

Niko Lenček, c. kr. notar.

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za pomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

KAVARNA
PREŠEREN
LJUBLJANA

26 5-5

Več sto hektolitrov dolenjskega vina

domačega pridelka se proda. ⁵⁰
Več se izve pri oskrbnistvu, N. miska vas Krško.

Zagrebski
Franck
priporočujemo kot priznani **najboljši** pridelek za kavo!
kot tovarniško znamko

Franc Suhadolnik

trgovina vrtnih pridelkov
nasproti trgovine „Merkur“ - Kranj

priporoča ^{39 5-3}
vsake vrste vrtnih pridelkov ter ovetle, svežih, suhih vencov in šopkov in vseh v to stroko spadajočih predmetov, posebno pa priznani najboljših

U semen
za selenjavo in ovetlice po najnižjih cenah.

Učenca

sprejme ^{41 3-3}
Ivan Engelmann
krojaški mojster v Kranju
pod mestom, hiš. št. 12.

Prostovoljna sodna dražba v LESCAH

se prične

54 2-1

dne 21. februarja ob 9. dopoldne.

Prodalo se **obsežno posestvo**
bode

s približno okrog 60 oralov njiv, travnikov in gozdov ter zraven obširna gospodarska poslopja. V hiši je bila mnogo let dobro idoča gostilna, stoji med tremi prometnimi cestami, tik farne cerkve in šole in tri minute od kolodvora. Pripravna je za vsako večjo ali manjšo obrt. Posestvo se bo na drobno ali pa tudi na željo kupcev več parcel skupaj prodalo. Eventuelni kupci, ki žele kupiti celo posestvo, ali k hiši potrebno zemljo, stvar lahko poprej ogledajo. Pri posestvu je mnogo živine, vozov, mrve i. t. d., kar se ne bode na dražbi prodalo, kar pa eventuelni kupci lahko kupijo privatnim potom.

Podrobna pojasnila o posestvu se dobe pri posredovalnici

L. Rebolj v Kranju

Dražbeni pogoji so na vpogled v pisarni **c. kr. notarja g. Alfreda Rudeža v Radovljici**, kot sodnega komisarja.

Rudolf Rus
urar v Kranju

Ustanovljeno l. 1885.

priporoča slavnemu občinstvu svoje največje zalogo ur, zlatine in srebrnine i. t. d. Ker imam direktne zveze s tovarnami in ne kupujem od prekupčevalcev, možno mi je vsakovrstno blago oddajati po čudovito nizkih cenah.

Z odličnim spoštovanjem bolečim
Rudolf Rus.

Popravila točno in ceno.

191 52 28

Čeniki zastoj in poštatne prosto.

**Najbolj varno naložen denar v celem
političnem kranjskem okraju!!**

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

7 26-5

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
278.000 kron.

Koncem leta 1909: Stanje hranilnih
vlog nad 4.550.000 kron, posojil na
zemljišča 2.960.000 kron ter po-
sojil občinam 484.000 kron.

Ta najstarejši denarni zaved v
Kranju uraduje na rotovžu vsak
delavnik od 8. do 12. ure dopoldne,
ob smanjih in tržnih dneh pa tudi
od 2. do 4. ure popoldne.

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvigaj ne vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krome.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih hranilnic in posojilnic kot gotov denar, ne da bi se prekinalo obrestovanje.